

Symulacja konsultacji publicznych w organizacji pozarządowej – konspekt

Czym są konsultacje publiczne i czym różną się od konsultacji społecznych?

Zarówno konsultacje społeczne jak i publiczne to forma dialogu, którą prowadzi rząd / urząd z obywatelami / mieszkańcami, po to, by zasięgnąć ich opinii, poznać ich stanowiska i propozycje w zakresie dotyczącym istotnych kwestii związanych z lokalnymi społecznościami jak i z całym społeczeństwem RP.

Konsultacje społeczne są jedną z form partycypacji obywatelskiej czyli włączaniem obywatel do współdecydowania o sprawach dotyczących życia publicznego.

Konsultacje społeczne nie muszą ograniczać się do opiniowania gotowych projektów czy planów, mogą stanowić podstawę do czynnego udziału obywateli w stanowieniu prawa zarówno miejscowego jak i o zasięgu ogólnokrajowym.

Istotą konsultacji społecznych i publicznych jest poznanie potrzeb wszystkich aktorów życia społecznego i znalezienie rozwiązań odpowiadających na te potrzeby.

§ Podstawy prawne konsultacji publicznych i społecznych

Możliwość udziału obywateli w życiu publicznym, w tym prawo do wyrażania własnych opinii zawarte jest w Konstytucji RP, w szczególności zaś w art. 4, który stanowi, iż władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.

Organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zaproszone są do konsultowania aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

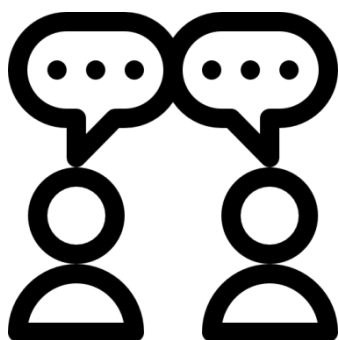
Na szczeblu administracji samorządowej konsultacje z obywatelami są obowiązkowe w przypadku

- ⊙ uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- ⊙ zmiany granic gmin lub granic miasta lub utworzenia nowych dzielnic;
- ⊙ tworzenia programów współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi;
- ⊙ oceny oddziaływania inwestycji na środowisko.

Konsultacje z obywatelami prowadzone są z uwzględnieniem 7 zasad

- **DOBRA WIARA** – konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.
- **POWSZECHNOŚĆ** – każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

- **PRZEJRZYSTOŚĆ** – informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.
- **RESPANSYWNOSĆ** – każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie.
- **KOORDYNACJA** – konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.
- **PRZEWIDYWALNOŚĆ** – konsultacje powinny być prowadzone od początku prac nad zmianą i od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.
- **POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO** – choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

KONSULTACJE PUBLICZNE

to konsultacje prowadzone przez organy administracji publicznej.

Podstawę prawną dla prowadzenia konsultacji publicznych stanowi Regulamin Pracy Rady Ministrów z dnia 29 października 2013r. Z dokumentu tego wynika, że organy publiczne mają obowiązek:

- upublicznienia konsultowanego projektu ustawy/ aktu prawnego w serwisie Rządowego Procesu Legislacji (RPL) na stronie [Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji](#),
- wyznaczenia czasu przeznaczonego na zgłaszanie uwag (wyznaczenie krótszych terminów konsultacji wymaga szczegółowego uzasadnienia):
 - a) w przypadku projektu rozporządzenia - co najmniej 10 dni,
 - b) w przypadku projektu ustawy lub założeń projektu ustawy - co najmniej 14 dni,
 - c) w przypadku projektu ustawy opracowanego na podstawie założeń projektu ustawy - co najmniej 21 dni.
- opublikowania raportu podsumowującego konsultacje, który zawiera omówienie wyników konsultacji oraz ich wpływu na ostateczny kształt projektu,
- wskazanie uczestników konsultacji,
- odniesienie się do opinii zgłoszonych w konsultacjach,

Do raportu powinno się załączyć tabelę z zestawieniem wszystkich zgłoszonych opinii, sposobem ich uwzględnienia oraz uzasadnieniem ewentualnego odrzucenia.

Formą prowadzenia konsultacji publicznych jest również tzw. **WYSLUCHANIE PUBLICZNE**

Wysłuchanie publiczne dotyczy poselskich projektów ustaw. Uchwałę o wysłuchaniu podejmuje na podstawie pisemnego wniosku posła komisja, do której skierowano projekt. Informacja o wysłuchaniu umieszczana jest na stronie internetowej sejmu co najmniej na 14 dni przed datą wysłuchania. W wysłuchaniu może wziąć udział każdy podmiot, który co najmniej na 10 dni przed terminem wysłuchania zgłosił zainteresowanie projektem do Sejmu.

Związanie konsultacjami publicznymi

Wyniki konsultacji społecznych/ publicznych stanowią jedynie głos doradczy dla decydentów. Pozwalają tak zmienić projekty aktów prawnych, aby odpowiadały one na potrzeby mieszkańców/ obywateli. Ostateczną decyzję podejmują jednak rządzący i to oni biorą za nią pełną odpowiedzialność.

Jak przeprowadzić konsultacje publiczne ?

Formy prowadzenia konsultacji z obywatelami są różne. Można zorganizować spotkanie bezpośrednie, na którym po pierwsze przedstawi się projekt aktu prawnego, poda jego uzasadnienie i motywy jakimi kierowano się przy jego opracowywaniu, a także wysłucha się wszystkich zainteresowanych i zbierze ich opinie.

Konsultacje społeczne często prowadzone są w formie ankiet, w których zadaje się kilka pytań. Po uzyskaniu odpowiedzi od zainteresowanych obywateli, zgromadzony materiał podlega analizie i ocenie jego przydatności dla procesu stanowienia prawa.

W ankietach kierowanych do obywateli można zadawać pytania otwarte jak i zamknięte.

Konsultacja publiczna może polegać również na zbieraniu opinii i pomysłów obywateli, na podstawie których opracowany zostanie projekt aktu prawnego.

Symulacja konsultacji publicznych

1. **Znajdź temat** – konsultacja może dotyczyć spraw, które były już konsultowane (np. zmiana czasu w EUROPIE, wprowadzenie nowych podatków) lub spraw, które dopiero są w fazie konsultacji (np. akty prawne znajdujące się w Sejmie)
2. **Wybierz formę prowadzenia konsultacji** – zdecyduj czy chcesz prowadzić konsultację w formie pisemnej czy w formie bezpośredniego spotkania.
Konsultacja prowadzona w formie pisemnej wymaga przygotowania ankiety, która będzie dostępna dla uczestników konsultacji w formie papierowej lub elektronicznej.
Konsultacja bezpośrednia – wymaga przygotowania miejsca, w którym będzie mogło dojść do spotkania przedstawicieli ustawodawcy z obywatelami.

3. **Zawiadom wszystkich potencjalnych uczestników konsultacji o jej terminie.**

Informację o planowanej konsultacji należy podać do publicznej wiadomości najlepiej w sposób zwyczajowo przyjęty w danym miejscu. Jeśli jest to mała miejscowość skutecznym źródłem informacji jest tablica informacyjna, strona internetowa urzędu gminy, profile społecznościowe, na których prowadzone są grupy mieszkańców danego regionu, a także kościół, w którym gromadzą się mieszkańcy. Potencjalni uczestnicy konsultacji.

4. **Przeprowadź konsultację**

Jeśli zdecydowałeś się na spotkanie bezpośrednie z uczestnikami konsultacji należy zacząć od wyjaśnienia dlaczego i w jakim celu prowadzona jest konsultacja. Konsultacja bezpośrednia może odbyć się poprzez wysłuchanie po kolei wszystkich zainteresowanych i zebranie ich uwag, ale może także być poprowadzona w formie otwartej dyskusji albo warsztatu, w trakcie których uczestnicy wypracowują swoje propozycje zmian do aktów prawnych.

Jeśli prowadzący konsultację zdecyduje się na przygotowanie ankiety, może również w trakcie spotkania bezpośredniego z obywatelami poprosić ich o jej wypełnienie, a następnie podjąć z nimi dyskusję.

Konsultacja prowadzona wyłącznie w formie ankiet elektronicznych lub papierowych z oczywistych względów nie wymaga bezpośredniego spotkania z obywatelami.

5. **Zgromadź i przeanalizuj pozyskane informacje**

W trakcie spotkania bezpośredniego osoba moderująca spotkanie powinna wyznaczyć sekretarza, który na bieżąco będzie spisywał głosy uczestników i zgłaszane przez nich postulaty i uwagi.

Prowadzenie konsultacji w formie ankiety w naturalny sposób dostarcza materiału do analizy, jednak na stronie internetowej lub w trakcie rozdawania ankiet potencjalnym uczestnikom konsultacji należy wyjaśnić czego konsultacja dotyczy i w jakiej sprawie obywatele mają się wypowiedzieć.

6. **Sporządź raport**

Po przeprowadzeniu konsultacji należy zebrać w jednym dokumencie – **RAPORCIE Z KONSULTACJI** informacje pozyskane od jej uczestników.

Podmiot prowadzący konsultacje powinien zamieścić w raporcie nie tylko informacje dotyczące przedmiotu konsultacji, liczby jej uczestników i sposobu prowadzenia, ale także powinien ustosunkować się do głosów i uwag osób uczestniczących w konsultacji.

Jeżeli pomysły uczestników konsultacji są np. sprzeczne z prawem albo nierealne do spełnienia, prowadzący konsultacje powinien taką informację zamieścić w raporcie.

Informacja po konsultacjach stanowi istotny element całego procesu. Dzięki raportowi obywatele mogą dowiedzieć się czy ich głos został wzięty pod uwagę, a jeśli nie to dlaczego.

Dla osób zaangażowanych w proces konsultacji poważne potraktowanie polegające na rzetelnej i jasnej informacji po konsultacji jest bardzo istotne, bowiem buduje to społeczeństwo obywatelskie. Jeśli bierze się pod uwagę głosy obywateli lub jasno tłumaczy powody ich nieuwzględnienia buduje się zaufanie do rządzących, dzięki któremu ludzie chętniej i więcej angażują się w sprawy publiczne.